

A j e l ö l t k ó d s z á m a :

Državni izpitni center

P 0 8 1 A 1 0 3 1 2

TAVASZI IDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

2. feladatlap

Művészi szöveg(részlet) elemzése

2008. május 26., hétfő / 60 perc

Engedélyezett segédeszközök:

A jelölt golyóstollat vagy töltőtollat hoz magával.

A feladatlaphoz mellékelve van egy darab üres lap a vázlatkészítéshez és két értékelőlap.

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

ÚTMUTATÓ A JELÖLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg azt a felügyelő tanár nem engedélyezi.

Ragassza vagy írja be kódszámát az erre kijelölt helyre ezen az oldalon, az értékelőlapokon és az üres lapon!

A feladatlap két művészi szöveg(részlet)et tartalmaz, valamint a hozzájuk kapcsolódó irányított és kevésbé irányított szövegalkotási szempontsort. A kettő közül csak az egyiket válassza! Összesen 30 pont érhető el A dolgozat terjedelme 300–600 szó.

A táblázatban jelölje x-szel a választott szövegalkotási módot!

Irányított szövegalkotás	Kevésbé irányított szövegalkotás
☐	☐

Csak golyós- vagy töltőtollat használhat. Írott betűkkel, olvashatóan írjon! Ha rosszul fogalmazott, a leírtat húzza át, majd írja le újra! Az olvashatatlan dolgozatot nulla (0) ponttal értékeljük. A mellékelt üres lapra írt vázlatát nem értékeljük.

Bízzon önmagában és képességeiben! Eredményes munkát kívánunk.

A feladatlap terjedelme 12 oldal, ebből 2 üres.

ÜRES OLDAL

A) Irányított irodalmi fogalmazás Gyurkovics Tibor Anyád egy szent c. novellájának részlete alapján

Szerette ezt a gyereket. Hatéves kora óta nevelte, szőke haja bearanyozta férfi- és apaéletét. Nem volt övé a gyerek, de az anyja igen. Az anyja – élete egyetlen szerelme – ragyogó, tiszta ember volt (...)

Szerette ezt a gyereket. Tizenkét éve nevelte, abajgatta¹, igazgatta egy nem is létező úton az igazság felé. Hogy legyen ember. Hogy legyen szép. Hogy legyen boldog. Mint az anyja – aki ennek a férfinak a szerelme volt.

Aztán jöttek a mentők. A gyerek tizenhét évesen ott feküdt a konyha padlóján. Szép konyha volt. Hangulatos, piros függöny, beeső napsugár. A falon diótörő, fából, kakukkos óra, csöndes szekrény a zugban. Egy otthon. A lány meg a kövezeten. (...)

– Miért? – kérdezték a mentők.

– Mert – mormogott a férfi. Megmagyarázzam?

A lány szőke haja a kőpadlóra omlott. A szája földagadt az ütésektől. Kék folt a halántékán. A nyaka megduzzadt. A szeme alatt véraláfutások. A szekrényben gyülekeztek a babaholmik, a tízéves ajándékok, szép volt ez az otthon.

A mentők fölemelték a lánytestet, hordágyra rakták, elhanyagolt tagjait összenyalábolták.

A férfi vérbe borult szemmel ült a sarokban. Tagjait fáradtan maga elé ejtette.

– Nem tűrom el, hogy az anyját gúnyolja. – Halkan beszélt, teljesen higgadtan. – Sose ütöttem meg. De az anyjára nem mondhat soha semmit. Nézzék, az anyja – a férfi előremeredt vérbe borult szemmel – egy szent. Egy valaki. Értik?

A mentők tartották a hordágyat, nem mertek elmozdulni. A férfi higgadtan beszélt.

– Nem tűrom el, hogy az anyját úgy tekintse, mint egy alárendelt személyt. Hogy becsapja, rendben van, a gyerekek becsapják szüleiket. Hogy kibújjon a munka alól, rendben van, a gyerekek lusták. De ezt az asszonyt, akit én szeretek, aki az ő anyja, aki a világ legkülönb teremtménye, nem tekintheti játéktáblának. Nem tekintheti úgy, hogy megszólja. Hogy lekezelje. Hogy nyegle² legyen vele. Világos?

A két mentős főlehajtva állt, vitték volna az összevert lányt.

– Ezt értessék meg vele. Gúnyoljon engem, packázzon velem, éljen szabadon, kóboroljon, ne dolgozzon. De az anyja, akit én szeretek, az kivétel. Ezt értessék meg vele. Úgy hozzák vissza. Az a legjobb. Mert ha nem, agyonverem. Világos?

A két mentő bólintott. Elvitték a lányt, a karja lelógott, a kövezetet súrolta.

¹ kerget, hajszol, zaklat

² hetyke

Szemponatok:

- Ismertesse a novella témáját és az írói elbeszélismódot!
- Mutassa be a családot és az otthonukat! Vizsgálja meg a családtagok közti viszonyokat és a főszereplő tettének okát!
- Fejtse ki véleményét a családon belüli erőszakról! Fogalmazza meg, Ön hogyan viszonyult volna apaként a problémához!

A szempontok sorrendjét nem kötelező követni. Állításait idézetekkel támassza alá! Ügyeljen a dolgozat szerkezetére, valamint a stilisztikai és a nyelvi megformálásra!

B) Kevésbé irányított irodalmi fogalmazás Kosztolányi Dezső Vasúti tolvaj c. novellájának részlete alapján

Első osztályú fülkébe szállt be. Mindig első osztályon utazott. Ez üzleti befektetéséhez tartozott.

Előrement, be-bekukkantva minden fülkébe. Utána a hordár.

Egyik fülkében valami magányos öreg urat pillantott meg, három remek bőrönddel meg egy krokodilbőr kezításkával.

– Ide – utasította a hordárt.

Az fölrakta a hálóba bőröndjeit. Mutatós bőröndök voltak, teleragasztva külföldi szállók tarka címkéivel. Egyébként teljesen üresek.

Amikor emelte az áldozatok poggyászát s megugrott velük, mindig otthagyt – zálogul, ajándékul – néhány üres bőröndöt. Ezt is beszámította az üzemköltségbe.

Leült az öreg úrral szemben. A levegőbe bámult. Sohase ismerkedett. (...)

Hétkor már sötétedett. Kezdődött a társasvacsora. Az öreg úr fölkel. Kifelé indult, behúzva maga után az ajtót. De mintha valami eszébe jutna, visszajött, s a félig nyitott ajtón beszólt.

– Kérem szeretettel – mondta, és feléje fordult: – Méltóztassék talán vigyázni a holmimra. Hogy lába ne keljen. Csak megvacsorázom. Be vannak zárva. De ilyen időben, tetszik tudni – és mosolygott.

A vasúti tolvaj is mosolygott, megértően. Bólintott, hogy majd vigyáz. (...)

Megnézte zsebóráját. Tudta, hogy huszonhárom perc múlva Nagyvárad következik. (...) Ahogy szokta, előre magára vette galambszürke felöltőjét, kesztyűt húzott, fejébe nyomta kalapját, mint aki majd kiszáll, s a folyosóra állt, a letolt ablak mellé, hogy a hordárok tüstént észrevegyék. Ez a módszer is bevált. Körülbelül tíz éve dolgozott, körülbelül negyven-ötven bőröndöt lopott el anélkül, hogy egyetlenegyszer is elcsípték volna. (...)

„Különös – tűnődött –, mindenesetre különös. Ilyesmivel még sohase tüntettek ki. Azt mondta: „kérem szeretettel” (...). Gondjaimra bízta. Annyira bizalomgerjesztő pofám volna? No, ne érzelegjünk. (...)”

A mozdony fűttengett, megállt. Nagyváradhoz érkeztek. Egy hordár nyomban fölugrott a kocsijába. Csak a rendelkezésére várt, hogy melyik bőröndöket vigye. De ő elfordult.

– Hát nem tetszik leszállni? – kérdezte a hordár ámulva.

– Nem – mondta.

Úgy tervezte, hogy majd a következő állomáson (...). De ott se volt ereje. Ott különben is felszállt egy utas, s az ő fülkéjébe telepedett. Hórihorgas, fakó alak volt. Gyanakodva figyelte. Csak nem sántikál ez valami rosszban? Mindenesetre beült. Szemmel tartotta.

Az öreg úr is visszaérkezett (...). Hálálkodott:

– Köszönöm, nagyon köszönöm.

– Nincs mit – vetette oda.

Amint otthon sarokba vágta üres bőröndjeit, ezeket a kellékeket, melyeket mindig magával cipelt, így dohogott:

– Hallatlan. Kidobtam az útiköltséget, hiába volt az egész. Meghatott az a számárság, hogy „kérem szeretettel”, és hogy épp engem választott ki. Úgy látszik, vénülök. Nem nekem való már ez a mesterség.

Utána csakugyan abbahagyta. Valami más pályára lépett.

Szemponatok:

Ismertesse a szövegrészlet témáját és az írói elbeszélésmódot! Mutassa be a főszereplőt, vizsgálja meg szándékát, tetteit és döntésének okát! Fejtse ki véleményét a történetekről, valamint az *alkalom szüli a tolvajt* szólás igazságtartalmáról!

A szempontok sorrendjét nem kötelező követni. Állításait idézetekkel támassza alá! Ügyeljen a dolgozat szerkezetére, valamint a stilisztikai és a nyelvi megformálásra!

ÜRES OLDAL